

Muammar Kaddáfí (nar.1942)

- **Líbya** (jeden z najvýznamnejších dodávateľov ropy vo svete);
- **jeden z najdlhšie vládnúcich diktátorov sveta**, už viac než 36 rokov;
- syn kočovného beduínskeho poľnohospodára, vyštudoval univerzitu v Líbyi, navštevoval vojenskú akadémiu a bol aj na výcviku vo Veľkej Británii;
- moslim a nacionalista, už na škole vytváral militantné revolučné skupiny;
- v roku 1969 zosadil v krajine kráľa a bola vyhlásená Líbyjská arabská republika a Kaddáfí mal titul "brata vodcu revolúcie", dal sa vymenovať za vrchného veliteľa ozbrojených síl;
- **počas vlády sa zameral najmä na zahraničnú politiku a utužoval vzťahy s arabskými krajinami a bol proti USA a Veľkej Británii, odstránil americké a britské základne z územia štátu v roku 1970, znárodnil ropné rafinérie a v tom istom roku vyhнал pôvodné talianske a židovské komunity z Líbye, zakázal alkohol a hazard;**
- odmietal západné modely vládnutia, ale aj komunizmus;
- jeho režim je ideologicky založený na tzv. „**islamskom socializme**“ = „**džamáhiriya**“ (zmes arabského nacionalizmu, socializmu, populizmu) → svoje politické názory zhrnul v tzv. „**Zelenej knihe**“;
- snažil sa zjednotiť Líbyu s ostatnými arabskými krajinami, neúspešne → **navrhol federáciu arabských republík** (Líbya, Egypt, Sýria, Tunis), a tak by celý blok stál v opozícii proti Izraelu;
- pokúšal sa aj o vojenský prevrat v Egypte a Sudáne a zapojil sa aj do občianskej vojny v Čade vyslaním vojsk do prihraničných oblastí Čadu, odkiaľ sa armáda stiahla až po rozsudku Medzinárodného súdneho dvora;
- **v osemdesiatych rokoch bol považovaný za jedného z najväčších svetových sponzorov terorizmu**, jeho vláda financovala napr. Black Panthers, Nation Islam v USA a IRA v Severnom Írsku;
- **spor s USA pre teroristické útoky**, USA bombardovalo Tripolis, **v roku 1986 prerušili USA s Líbyou diplomatické styky**, v roku 1988 atentát na lietadlo americkej spoločnosti PanAm v škótskom Lockerbie, v roku 1999 prišlo k odškodneniu príbuzných obetí;
- zblíženie zo Západom ukázala až Kaddáfího reakcia na septembrové útoky v USA v roku 2001, ktoré ostro odsúdil, prisľúbil pomoc v boji proti terorizmu;
- v roku 2003 oznámil, že Líbya ukončí svoj program v oblasti zbraní hromadného ničenia;
- **v roku 2006 obnovené diplomatické styky s USA;**
- **stál pri zrode Africkej únie (vznik 2002)** – snahou je postupná integrácia afrických krajín, v roku 2009 bol zvolený za jej predsedu a vyjadril sa pre projekt Spojených štátov afrických;
- **vzťahy so Švajčiarskom** → napäté (problémy jeho rodiny v Ženeve + rok 2010 zákaz stavby minaretov vo Švajčiarsku = Kaddáfí vyzval na džihád proti Švajčiarsku);
- **Líbya má štatút pozorovateľa v Únii pre Stredomorie** (najaktívnejšia spolupráca s Talianskom a Nemeckom) – dôležitosť Líbye = ropa;
- vzťah k Európe a USA – hra? (napr. prípad bulharských zdravotníkov, obvinených z úmyselného nakazenia detí vírusom AIDS- rukojemníci sa stali predmetom politického obchodu pri rokovaniach s EÚ, ktorá následne akceptovala viaceré požiadavky Tripolisu);
- **Líbya a jej politika je pre Západ nepredvídateľnou**, v dôsledku čoho je **dôležitým partnerom Ruska** - vlažné vzťahy, prelom nastal v roku 2008 pri návšteve V. Putina v Tripolise → hl. strategickými komoditami pri rozvíjaní vzťahov ropa a zbrane, Rusko odpustilo Líbyi dlh a tá umožnila Rusku dodávky zbraní a ťažbu ropy a zemného plynu na svojom území (Gazprom, Tatneft'), dohody v oblasti mierového využívania jadrovej energetiky a Líbya ponúkla Rusku námornú základňu v prístave Benghazi, vďaka tomu Líbya získala bezpečnostné garancie v prípade potenciálnych pokusov USA o zmenu líbyjského režimu;
- zaujímavosť: Kaddáfí má súkromnú ochranku zostavenú len zo žien = Amazonská garda;